

Neki dan moja su se dvojica dječaka, ničim izazvana, prihvatila istraživačke igre eksperimentiranja bojama. Kad su kuhinjske čaše ponestale sa šanka, mlađi je uvjeravao starijeg da će za nastavak igre poslužiti i plastične zdjelice. Uzbuđeno su komentirali kako voda mijenja boju s obzirom na dodanu nijansu, a potom je stariji odvažno ustvrdio da će se čarolija dogoditi tek kad umiješanoj smjesi doda deterđent za suđe. U to vrijeme ja sam jednim uhom slušala njihovu raspravu i istovremeno udubljeno gledala u ekran računala na kojem su se redala svjedočanstva odgajatelja i njihovih suradnika o znanstveno-istraživačkim aktivnostima u vrtiću. Možda će me pristalice istočne filozofije sada osuditi i reći da niti u jednoj aktivnosti nisam sudjelovala do kraja, no ja sam u svojoj (prepoznajete li se?) žensko-maminsko-profesionalnoj maniri pokušala istovremeno doživjeti stvari kojima sam bila svjedokom: igru vlastite djece i njihovu raspravu o izazvanim pojavama i članke koji su opisivali istraživačka iskustva djece njihove dobi iz različitih hrvatskih vrtića.

Znanost. U vrtiću. Iz priloga predamnom izvire jedna gotovo malaguzzijska slika o djetetu i djetinjstvu koja svakim tekstom poprima sve jasnije obrise... 'slika bogatog djeteta koje pokazuje potencijale od rođenja i nikad nas ne prestaje iznenađivati. To je nadareno dijete za kojeg trebamo nadarenog odgajatelja'.

Jedna od nadarenih odgajateljica spremna za hrabro propitivanje, sumnju i odvažnost eksperimentiranja, svakako je i naša suradnica na ovom broju, Karmen Uljanić. Fasciniranost njezinim radom doživjela sam još prije nekih pet godina, kad smo radili broj o projektima. Dojmila me se ta gotovo dokumentaristička usmjerenost na opis situacija, događaja, dječjih promišljanja i izjava, no istovremeno potpuna uronjenost u istraživanje; izražen interes za etnologiju, jasna očekivanja i spremnost na suradnju s vrhunskim autoritetima i stručnjacima iz različitih područja, iskrena znatiželja, spremnost na isprobavanje razli-

čitih načina kreativnog izražavanja djece u svrhu dokumentacije procesa i oslikavanja dječjeg razmišljanja i učenja. Sjećam se kako je nekoliko godina poslije zajedno s djecom otrgla zaboravu mnoštvo narodnih zagonetki i uspjela organizirati cijeli projekt izrade dijalektalnog interaktivnog CD-a za djecu. Prisustvovala sam i izložbi u maloj zagrebačkoj knjižnici koja je u tih nekoliko dana poprimila istarske boje i kulturu, okus fritula i domaće medicine još mi je ustima, a sjećam se i podnevnog tanca folklornog društva i *kažuna* izrađenih dječjom rukom...

Primijetila sam još jednu odliku Karmeninog rada, a ta je usmjerenost na svečani završetak stvari, slavlje kao događaj. Usmjerenost na svečani završetak ili, ako hoćete, proslavu završetka jednog životnog razdoblja u kojem ste iskreno posvećeni istraživanju ili nekom području života i rada općenito, daje dojam zaokruživanja i cjelovitosti. Tako je i projekt kojeg ovim brojem predstavljamo 'Može li biti drugačije?! Kako to istražuju djeca?' nastao kao ilustracija ostvarenja njezine ideje o poticanju znanstvene pismenosti u vrtiću. Ono po čemu je ovaj projekt poseban nije samo ideja, već i ilustracija akumuliranja različitih vrsta resursa, ljudi i zajednice, iznimnih stručnjaka, afirmacije projekta riječkog Centra za istraživanje ranog djetinjstva (još smo prošle zime pisali kako je UFRI s idejom propitivanja ranog djetinjstva osnovao spomenuti *Centar*), umrežavanja različitih vrtića spojenih oko iste ideje, ishodovana podrška projektu i cijeli niz djeci zanimljivih aktivnosti u kojima ona mogu doista autonomno participirati. Rekonceptualizacija obrazovanja odgajatelja koju ustrajno provodi Učiteljski fakultet u Rijeci ostavlja jasan trag ne samo na Karmenino djelovanje, već i na rad mnogih odgajatelja u Hrvatskoj. Ovim brojem svjedoci smo ovog propitivanja i istraživanja prakse iznutra i stvaranja novih teorija. O cijeni doprinosa svih ovih procesa afirmaciji profesije, možemo u skladu s poznatom reklamom ustvrditi – neprocjenjivo.

A kako to istražuju djeca, opisuju odgajatelji, znanstvenici i umjetnici sudionici ovog projekta. Kako razvijati dječje potencijale za učenje, kako jačati metakognitivne vještine djeteta, kako poticati samoregulirano učenje... neka su od pitanja na koja u svojim prikazima odgovaraju brojni sudionici projekta. Hvala Karmen i Lidiji na još jednom zajedničkom pothvatu i doprinosu razvoja sinteze teorije i prakse ranog i predškolskog odgoja. U slijedećem broju govorimo o održivom razvoju. Koje su zapravo sastavnice održivog razvoja i na koji način u području ranog odgoja promovirati ovaj koncept, kakva vrsta kompetencija se u tom smislu očekuje od odgajatelja...na ova i brojna druga pitanja odgovorit ćemo uz pomoć naše suradnice doc. dr.sc. Dunje Anđić.

Na kraju, primijetit ćete da smo želeći vas uvući u svijet igre i istraživanja napravili svojevrsnu stop animaciju. Listajući časopis odostraga prisustvovat ćete eksperimentu sličnom opisanoj igri mojih dječaka a da biste ga ponovili u vlastitoj izvedbi trebat će vam mlijeko, jestive boje, štapić za uho i deterđent za suđe. Vama i malim suradnicima – sretno istraživanje! Ovom prilikom želimo vam sretnu 2014., a nekako je najprimjerenije učiniti to plesnim flash mobom studenata Učiteljskog fakulteta u Rijeci kojeg možete pogledati na <http://www.youtube.com/watch?v=dUITCTJ6kRU&feature=share>

Do slijedećeg susreta vas, s osobitim poštovanjem, pozdravljam.

Helena Burić

